

Boenheden Pakkutaq
Attartu 109
3905 Nuussuaq

21. november 2025

All. nr./brevnr.:
2025-900-0001-20
Sull./sagsbeh.: HB

Inspektionsrapport for inspektion af boenheden Pakkutaq i Nuuk

1. Indledning

Den 15. og 16. september 2025 gennemførte et inspektionshold fra Ombudsmanden for Inatsisartut en varslet inspektion af boenheden Pakkutaq i Nuuk. Inspektionen blev gennemført som led i embedets generelle virksomhed og således ikke på baggrund af en konkret klage.

Jeg henviser til rapportens bilag med oplysning om retsgrundlaget for inspektionen.

Inspektionsholdet bestod af ombudsmand Gedion Jeremiassen, retschef Lars-Christian Sinkbæk, specialkonsulent Henrik Bach, specialkonsulent Petur E. Nielsen, administrativ sagsbehandler Michael Feldballe Hansen samt cheftolk Karoline Lyberth fra ombudsmandsembedet.

Fagchef Mathias Knude Brusgaard og afdelingsleder Signe Petersen fra forvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq (herefter kommunen) overværede en del af inspektionen.

Det er ikke alle emner, der blev drøftet under inspektionen, der er medtaget i denne rapport.

Institutionen og forvaltningen i kommunen har haft lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til en foreløbig udgave af denne rapport. Ved e-mail af 30.

oktober 2025 modtog jeg bemærkninger fra forvaltningen. Bemærkningerne er indarbejdet i rapporten.

2. Forberedelse og gennemførelse af inspektionen

Boenheden Pakkutaq blev den 27. juni 2025 varslet telefonisk om den kommende inspektion og modtog ved brev af 31. juli 2025 yderligere oplysninger om inspektionen. Samtidig anmodede jeg Pakkutaq om at orientere samtlige medarbejdere, beboere og pårørende om den kommende inspektion og muligheden for at tale med inspektionsholdet.

Forvaltningen i kommunen blev telefonisk og i efterfølgende e-mails af 27. juni og 31. juli 2025 med bilag orienteret om den kommende inspektion. Jeg tilbød samtidig, at forvaltningen kunne deltage som observatør i en nærmere aftalt del af inspektionen, og anmodede om at blive orienteret, hvis forvaltningen ønskede dette. Forvaltningen i kommunen bekræftede ved e-mail af 27. juni 2025 deltagelse i inspektionen.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt skriftligt materiale fra institutionen om institutionen og beboerne.

Under inspektionen talte inspektionsholdet med lederen for Pakkutaq, Sikkersooq Karlson. Derudover talte inspektionsholdet enkeltvist med en medarbejder, to beboere og en pårørende.

Inspektionsholdet besigtigede endvidere Pakkutaqs lokaler.

3. Generelt om Boenheden Pakkutaq

Pakkutaq er en kommunal beskyttet boenhed placeret i Nuuk med 12 pladser. Pakkutaq tilbyder døgndækket pleje af meget plejekrævende personer mellem 18 og 67 år.

Boenheden Pakkutaqs daglige ledelse varetages af boenhedens leder, som referer til afdelingslederen i Handicap- og Socialpsykiatriområdet i Forvaltningen for Velfærd og Arbejdsmarked i Kommuneqarfik Sermersooq.

Boenheden Pakkutaqs fysiske rammer er tilknyttet ældreinstitutionen Ippiarsuk, men er organisatorisk adskilt fra Ippiarsuk.

4. Ombudsmandens overordnede vurdering

Det er mit overordnede indtryk, at ledelsen ved Pakkutaq er meget engageret og har fokus på at skabe trygge rammer for beboerne.

Det er mit indtryk, at personalet samvittighedsfuldt udførte deres arbejde, og at både medarbejderne og ledelsen er meget opmærksomme på at undgå magtanvendelse over for beboerne.

Det er min vurdering, at Pakkutaq er en velfungerende boenhed, og at boenheden har gode fysiske rammer, ligesom lokalerne fremstod rene og pæne.

Beboerne, som inspektionsholdet talte med, virkede til at trives på institutionen.

Enkelte forhold giver mig anledning til bemærkninger. Disse gennemgås nedenfor under pkt. 5-10.

5. Alarmknap på beboers værelse

5.1 Ved besøg på en beboers værelse blev inspektionsholdet gjort opmærksom på, at kaldeknappen monteret på væggen i beboers værelse ikke fungerede. Beboeren oplyste, at knappen ikke havde fungeret i et års tid.

Ved nærmere betragtning kunne inspektionsholdet konstatere, at der er tale om en vægmonteret anordning med sort felt, der minder om et display og henholdsvis grønt og rødt felt til berøring. Knappen hang løst fra væggen med blottede ledninger på bagsiden af anordningen.

Ledelsen oplyste at være opmærksom på problemet og at have bedt om udbedring. Det blev imidlertid oplyst, at boenheden stod foran at skulle udskifte alarm- og kaldesystem i bygningen den kommende uge, og det ville løse behovet for kaldesystem hos beboeren.

5.2 Jeg har noteret mig, at der indenfor den kommende tid vil blive taget et andet kaldesystem i anvendelse, som vil træde i stede for det eksisterende.

Jeg anbefaler, at ledelsen er opmærksom på, at kontakter på beboeres værelser og i fællesrum sikres, så de ikke er til gene for beboere og medarbejdere.

Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i anledning af dette forhold.

6. Kulde på beboers værelse

6.1 Under besøg på en beboers værelse oplyste beboeren til inspektionsholdet, at der var meget kulde fra væggen i rummet. Beboeren pegede på en opstilling vedkommende havde lavet af forskelligt forhåndenværende materiale umiddelbart ud for hovedgærdet. Beboeren omtalte at have været syg af lungebetændelse tidligere på grund af kulde og træk, og at denne opstilling havde afhjulpet denne følelse.

Ledelsen oplyste at være opmærksom på problemet og at have forsøgt en løsning sammen med pedellen. I forhold til kulde på beboeres værelser oplyste ledelsen, at boenheden anvender radiatorer for at afhjælpe problemet.

6.2 Af bekendtgørelse nr. 19 af 4. november 2019 om botilbud til personer med handicap fremgår det af bekendtgørelsens § 9, stk. 1, at en beskyttet boenhed betragtes som beboernes private bolig.

Jeg har i forbindelse med inspektionen noteret mig, at beboere selv forsøger at mindske kuldepåvirkning på værelset ved opstilling af ejendele, som ikke er udformet med henblik på anvendelse til isolering eller afdækning.

Dette tyder på, at den af ledelsen iværksatte foranstaltning for at afhjælpe problemet med at anvende ekstra radiatorer til opvarmning af kolde værelser ikke tilstrækkeligt løser beboerens ønske om ikke at føle kulde i deres eget hjem.

Jeg anbefaler, at der af hensyn til beboernes ophold på eget værelse så vidt muligt sikres et behageligt indeklima uden oplevelse af kulde og træk. Dette kan

indebære en indsats, der hindrer, at beboere på egen hånd anvender materialer til isolering, som ikke er egnet til formålet.

Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i anledning af dette forhold.

7. Beskyttelse mod passiv rygning

7.1. Under rundgang på Pakkutaqs lokaler konstaterede inspektionsholdet en tydelig lugt af tobaksrøg i gangarealerne ud for beboernes værelser.

Under inspektionen oplyste Pakkutaqs ledelse, at der findes ikke generelle nedskrevne husregler på boenheden, men rygning er ikke tilladt på kontorer og fællesarealer. Beboerne må ryge på egne værelser, dog under visse sikkerhedshensyn, bl.a. forbud mod rygning i sengen.

Samtidig fik inspektionsholdet oplyst, at der er ventilation på beboernes værelser, men at der har været visse problemer med funktionaliteten af disse.

Ledelsen oplyste endvidere, at dørene til beboernes værelser skal være lukkede mens der ryges, og at dørene bliver lukket, hvis dette ikke er tilfældet. Der luftes også ud på værelserne og i fællesarealerne efter behov.

Adspurgte udtalte en af de ansatte under samtale med inspektionsholdet, at vedkommende ikke oplevede røggen på afdelingen.

Inspektionsholdet kunne under besigtigelsen af boenheden ikke se nogle luftrensere på gangarealerne eller fællesarealerne i øvrigt.

7.2. Reglerne om rygning på egne værelser fremgår blandet andet af inatsisartutlov nr. 15 af 26. maj 2010 om forbud mod rygning (herefter rygelloven). Det fremgår heraf:

”§ 5. [...]

Stk. 2. Institutionen skal tage effektive skridt til beskyttelse af personale og øvrige beboere på institutionen mod passiv rygning. Institutionen kan pålægge beboerne ikke at ryge, når personale opholder sig i et værelse eller en bolig, der tjener som privat hjem på institutionen.”

I forarbejderne til rygeloven er der under de specielle bemærkninger til § 5 bl.a. anført følgende:

"Hvorledes effektiv sikring tilvejebringes beror på en konkret vurdering. Det er åbenbart, at det værelse eller den private bolig, hvor der ryges, skal kunne aflukkes i forhold til institutionens øvrige indendørs områder. Herudover kan institutionen påbyde udluftning af de enkelte værelser efter rygning. Er der behov for yderligere sikring til beskyttelse af personale og øvrige beboere, kan der etableres lokal, mekanisk ventilation i fornødent omfang. [...]."

7.3. Jeg har noteret mig, at Pakkutaq forsøger at forebygge passiv rygning ved kun at tillade rygning på beboernes værelser, at holde dørene på beboernes værelser lukkede mens der ryges, samt foretage udluftning af værelser og fællesarealer efter behov.

På baggrund af førnævnte konstatering af betydelig lugt af tobaksrøg i gangarealerne ud for værelserne på afdelingen under besigtigelse er det dog mit indtryk, at dørene til værelser hos beboerne der ryger ikke konsekvent holdes lukket. Dette indtryk bestyrkes også af, at der under besigtigelsen kunne konstateres, at de fleste døre til værelserne stod mere eller mindre åbne - dog uden at det dermed blev konstateret, om der på det pågældende tidspunkt rent faktisk blev røget på de værelser, hvis døre stod åbne.

Det er min vurdering, at luftrensere på boenheden, herunder specielt på gangarealerne, og eventuelt på værelser, hvor der ryges, ville afhjælpe lugten af tobaksrøg - og også mere generelt ville forbedre indeklimaet.

Jeg henstiller, at ledelsen på Pakkutaq fokuserer yderligere på at forebygge gener fra passiv rygning på afdelingen, herunder bestræber sig på konsekvent at holde dørene til beboernes værelser lukkede under rygning, at ventilationen på beboernes værelser altid er funktionel, og at der overvejes at anskaffe luftrensere til fællesarealer, herunder specielt på gangarealerne uden for beboernes værelser.

8. Anmeldelse af arbejdsskader

8.1 Under samtalen med inspektionsholdet oplyste ledelsen bl.a., at de ansatte skal rapportere til ledelsen i tilfælde af, at beboere udøver vold mod personalet.

Der kan blive tale om at anmelde vold som en arbejdsskade efter nærmere vurdering af alvoren. Der er ikke en fast praksis for, hvornår tilfælde af vold – eller andre hændelser eller uheld på arbejdspladsen – bliver anmeldt som arbejdsskader.

8.2 Reglerne om arbejdsskader og om anmeldelse af arbejdsskader fremgår af lovbekendtgørelse nr. 75 af 16. januar 2017 om Arbejdsskadesikring i Grønland (Arbejdsskadesikringsloven) med senere ændringer.

De relevante regler fremgår navnlig af Arbejdsskadesikringslovens §§ 2, 5-7, 35-36 og 52.

Alle, der arbejder for en arbejdsgiver i Grønland, er automatisk dækket af reglerne i arbejdsskadesikringsloven – uanset om arbejdet er lønnet eller frivilligt, og uanset om det er fast, midlertidigt eller kun kortvarigt.

En arbejdsskade kan være enten en ulykke eller en sygdom, der skyldes arbejdet. En ulykke er en skade, der sker pludseligt eller inden for få dage, mens en erhvervssygdom er en sygdom, der kan dokumenteres at være forårsaget af særlige forhold i arbejdet, som udsætter bestemte grupper af ansatte for en højere risiko end andre mennesker.

Hvis der sker en ulykke, der kan give ret til erstatning, skal den anmeldes så hurtigt som muligt og senest 9 dage efter, at den er sket. Er ulykken ikke anmeldt inden da, og den tilskadedkomne stadig ikke kan arbejde normalt efter 5 uger, skal anmeldelsen ske senest 9 dage derefter. For sygdomme regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor man får at vide, at sygdommen sandsynligvis hænger sammen med arbejdet.

Hvis en arbejdsskade fører til dødsfald – eller hvis der sker et dødsfald på arbejdspladsen, som kan have forbindelse til en arbejdsskade – skal myndighederne have besked inden for 48 timer.

Det er arbejdsgiveren, der har ansvaret for at anmelde arbejdsulykker. Læger og tandlæger har pligt til at anmelde erhvervssygdomme. Begge typer af arbejdsskader kan dog også anmeldes af den ansatte selv. Samtidig er alle arbejdsgivere

forpligtede til at sikre deres ansatte ved at tegne en forsikring mod arbejdsulykker og tilslutte sig Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, som dækker erhvervssygdomme. Staten, Grønlands Selvstyre og kommunerne behøver dog ikke tegne en ulykkesforsikring, men deres ansatte er stadig dækket af reglerne.

Med virkning fra 1. januar 2026 (lov nr. 436 af 6. maj 2025 om ændring af lov om arbejdsskadesikring i Grønland) ændres reglerne om bl.a. definition af arbejdsskade og frist for anmeldelse. De nye regler indeholder bl.a. en lempelse af ulykkesbegrebet, så arbejdsulykker, der medfører en forbigående skade, kan anerkendes som en arbejdsskade i et større omfang, og fristen for anmeldelse ændres til 14 dage efter enten første fraværsdag ud over tilskadekomstdagen eller 14 dage efter tilskadekomstdagen for arbejdsulykker, der ikke har medført fravær.

I Grønland er det Center for Arbejdsskader, der administrerer Arbejdsskadesikringsloven og træffer afgørelse om bl.a., hvorvidt en ulykke eller sygdom kan anerkendes som en arbejdsskade.

8.3 Det er min vurdering, at den beskrevne praksis for anmeldelse af arbejds-skader er uklar og indebærer en risiko for, at arbejdsskader ikke bliver anmeldt som forudsat i lovgivningen. Afgørelsen af, om en given hændelse på arbejdspladsen, er en arbejdsskade træffes af en særlig myndighed frem for af arbejdsgiver eller arbejdstager. Jeg finder derfor den nuværende praksis uhensigtsmæssig.

Jeg henstiller, at ledelsen præciserer procedurerne for anmeldelse af arbejdsskader, navnlig i lyset af det lempede ulykkesbegreb fra 1. januar 2026, herunder sikrer, at ethvert tilfælde af vold imod personale bliver anmeldt som en arbejdsskade.

9. Udlevering af magtanvendelsesloven og oplysning om klagemuligheder

9.1. Under inspektionen oplyste lederen af Pakkutaq, at nyansatte medarbejdere oplæres og undervises i magtanvendelsesloven. Samtidig blev det oplyst, at der

er fokus på magtanvendelseslovens bestemmelser, og at der udarbejdes informationsmateriale, ligesom der afholdes oplæg om magtanvendelsesloven.

Under inspektionen fik inspektionsholdet oplyst, at der ikke var indarbejdet en fast praksis for udlevering af magtanvendelseslovens bestemmelser og underskrift for modtagelse og forståelse af magtanvendelsesloven, ligesom der ikke foreligger en fast praksis for orientering af beboere eller nære pårørende om magtanvendelseslovens regler om klagemuligheder.

Endelig fik inspektionsholdet oplyst, at forvaltningen og Pakkutaq fremover vil være opmærksom på magtanvendelseslovens regler herom.

9.2. Det følger af § 2, stk. 1, i inatsisartutlov nr. 8 af 20. juni 2022 om magtanvendelse inden for det sociale område med senere ændring (herefter magtanvendelsesloven), at enhver medarbejder skal modtage kopi af magtanvendelsesloven og instruktion i dens indhold. Derudover fremgår det, at medarbejderen skal kvittere for modtagelse for modtagelsen samt for instruktion i indholdet.

Det følger derudover af bemærkninger til bestemmelsen, at det er formålet med bestemmelsen, at ansatte opnår en forståelse for de regler, der anvendes. Det er således ikke nok, at medarbejderen kun får udleveret en kopi af inatsisartutloven. Medarbejderen skal også have en instruktion i anvendelsen af reglerne, så medarbejderen forstår, hvordan reglerne skal anvendes. Ved kvittering skriver medarbejderen under på at have modtaget og forstået reglerne.

Samtidig fremgår det af magtanvendelseslovens § 33, stk. 1, at boformens leder eller dennes stedfortræder skal gøre personer omfattet af reglerne bekendt med bestemmelserne, herunder adgangen til at klage. Er personen ikke i stand til at anvende reglerne, skal en eller flere klageberettigede orienteres om reglerne i henhold til lovens § 66.

På baggrund af en høring af en foreløbig version af denne rapport har forvaltningen oplyst, at der har været og er fortløbende magtanvendelsesundervisning. Personalet, der deltager, skriver under på at have forstået og modtaget magtan-

vendelsesloven, herunder praksis omkring indberetninger. Derudover har forvaltningen oplyst, at alle nye medarbejdere introduceres både til volds -og magtanvendelse.

Jeg tager kommunens bemærkninger til efterretning og foretager ikke yderligere i relation til dette punkt.

10. Oversættelse af magtanvendelsesloven til engelsk

10.1. Under inspektionen oplyste lederen af Pakkutaq, at der er ansat adskillige engelsksprogede medarbejdere, som hverken taler grønlandsk eller dansk.

Lederen oplyste samtidig, at medarbejderne bliver oplært i magtanvendelsesreglerne. Samtidig blev det oplyst, at medarbejderne er opmærksomme på at følge reglerne i magtanvendelsesloven på trods af, at de hverken læser eller taler grønlandsk eller dansk.

Kommuneqarfik Sermersooqs fagchef oplyste, at kommunen selv havde fået udarbejdet en oversættelse af magtanvendelsesloven til engelsk.

10.2. Som angivet ovenfor følger det af § 2, stk. 1, i magtanvendelsesloven, at enhver medarbejder skal modtage kopi af magtanvendelsesloven og instruktion i dens indhold. Derudover fremgår det, at medarbejderne skal kvittere for modtagelse for modtagelsen samt for instruktion i indholdet.

En forudsætning for at kunne forstå og arbejde i overensstemmelse med lovens ordlyd forudsætter, at lovgivningen foreligger på et sprog, som den ansatte forstår.

Jeg har noteret mig, at der på Pakkutaq og øvrige institutioner er ansat engelsksprogede medarbejdere, som hverken taler grønlandsk eller dansk. Imidlertid foreligger magtanvendelsesloven alene på grønlandsk og dansk.

10.3. Jeg har noteret mig, at kommunen har fået udarbejdet en oversættelse af magtanvendelseslovens regler til engelsk, så medarbejderne kan læse og forstå reglerne.

Det er imidlertid min opfattelse, at en oversættelse af magtanvendelseslovens bestemmelser til engelsk bør udarbejdes af den myndighed, der har affattet magtanvendelsesloven. Derved sikres det, at der ikke opstår usikkerhed om, hvorvidt lovens ordlyd er korrekt oversat til engelsk, og om medarbejderne arbejder i overensstemmelse med en korrekt sprogversion.

Jeg har udskilt spørgsmålet om oversættelse af magtanvendelseslovens regler til engelsk til behandling i en særskilt sag.

Forholdet omtales derfor ikke yderligere i denne rapport.

11. Opfølgning

Jeg anmoder Pakkutaq om at gøre medarbejderne, beboerne og de pårørende bekendt med denne rapport.

Jeg har sendt en kopi af denne rapport til orientering til forvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq.

Jeg anser hermed sagen om inspektionen af Pakkutaq for afsluttet. Jeg bemærker herved, at jeg som nævnt ovenfor under pkt. 10 har udskilt forholdet om oversættelse af magtanvendelseslovens regler til en særskilt sag.

Denne rapport vil blive medtaget i min årsberetning for 2025 og offentliggjort på min hjemmeside, www.ombudsmand.gl.

Retsgrundlaget for inspektionen

Retsgrundlaget for ombudsmandens virksomhed fremgår af inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut (herefter ombudsmandsloven).

Ombudsmanden vælges af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 1, stk. 1, men er i udførelsen af sit hverv uafhængig af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 1. Ombudsmandens virksomhed omfatter bl.a. alle dele af den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre og kommunerne, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt.

Ombudsmanden har til opgave at undersøge, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udførelsen af deres opgaver, jf. ombudsmandslovens § 19, stk. 1. Ombudsmanden kan fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag, jf. ombudsmandslovens § 20.

Efter ombudsmandslovens § 16, 1. pkt., kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert andet tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. I forbindelse med sådan en undersøgelse kan ombudsmanden – ud over hvad der følger af ombudsmandslovens §§ 19 og 20 – bedømme forhold vedrørende en institutions indretning og drift samt forhold vedrørende behandlingen af og aktiviteterne for institutionens brugere ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter, jf. ombudsmandslovens § 16, 2. pkt.